

Siemenpuu-säätiö
Lintulahdenkatu 10, 5. krs
00500 Helsinki

PÄÄTÖS

16.10.2012

Viite: OECD-valitus 11.6.2012

Asia: Pöyry Oyj ja Laosin Xayaburin patohanke

OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille

OECD:n vuonna 2011 uusitut toimintaohjeet monikansallisille yrityksille sisältävät valtioiden esittämiä suosituksia. Suositukset koostuvat vapaaehtoisuuteen pohjautuvista vastuullisuuden periaatteista ja normeista sekä lainsäädännön soveltamisesta kansainvälisessä liiketoiminnassa. Suomi on sitoutunut edistämään OECD:n toimintaohjeiden noudattamista. Toimintaohjeiden tukena toimivat OECD:n jäsenmaiden hallitusten perustamat kansalliset yhteyselimet. Nämä kansalliset yhteyselimet (National Contact Points, NCP) tekevät toimintaohjeita tunnetuksi ja soveltavat niitä. Yhteyselimet toimivat myös välittäjä- ja sovitteluforumina toimintaohjeiden soveltamisessa yksittäistapauksiin.

Toimintaohjeiden soveltamisella yksittäistapaukseen tarkoitetaan tilannetta, jossa jokin taho haluaa selvittää, onko tietty monikansallinen yritys toiminut toimintaohjeiden mukaisesti. Tällöin Suomessa kansallisena yhteyselimenä toimii työ- ja elinkeinoministeriö yhdessä yhteiskunta- ja yritys vastuun neuvottelukunnan kanssa (valtioneuvoston asetus 591/2008). Neuvottelukunta lausuu ministeriön pyynnöstä näkemyksensä siitä, onko yritys toiminut toimintaohjeiden mukaisesti.

Pöyry ja Laosin patohanke

Toukokuussa 2011 Laosin hallitus palkkasi suomalaisen konsulttiyhtiö Pöyryn sveitsiläisen tytäryhtiön Pöyry Energy AG:n arvioimaan sitä, ovatko Laosiin mahdollisesti rakennettavaa patoa koskevat Xayaburi Power Companyn suunnitelmat Mekongin jokikomission suositusten mukaiset, ja ovatko Laosin hallitus ja voimayhtiö ottaneet huomioon jokikomission jäsenmaiden (Laos, Thaimaa, Kambotsa ja Vietnam) tekemät kommentit. Pöyryn raportti julkistettiin elokuussa 2011. Suomi on tukenut muun muassa jokikomission vuoden 2010 ympäristöraportin tekemistä.

Valitus

Siemenpuusäätiön, Maan ystävät ry:n ja 13 muun kansalaisjärjestön kesäkuussa 2012 tekemän valituksen mukaan Pöyryn olisi tullut olla yhteydessä jo ennen varsinaisen työn suorittamista komissioon Laosin sitoumusten selvittämiseksi vuoden 1995 Mekong sopimuksen nojalla. Valituksen mukaan OECD:n toimintaohjeiden yleisten periaatteiden vas-

taista oli myös se, että konsulttityöhön ryhdyttiin, vaikka tiedettiin, että komission jäsenmailla ei ollut yhteistä näkemystä asiassa.

Valituksessa katsotaan, että Pöyry on rikkonut toimintaohjeiden kestäväää kehitystä koskevaa suositusta, yleisissä periaatteissa ja ihmisoikeutta koskevissa kohdissa tarkoitettua huolellisuusveloitetta (due diligence) ja useita ympäristökohtien suosituksia. Valituksen mukaan Pöyry olisi toiminnallaan vienyt pohjaa pois (undermined) Suomen viralliselta kehityspolitiikalta ja siten aiheuttanut Suomen julkisten varojen tuhlausta. Valituksessa pyydetäänkin kansallista yhteyselintä ryhtymään toimenpiteisiin Suomen valtion hankkeeseen myöntämästä tuesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi Suomen valtiolle ja Pöyryn menettelyn oikaisemiseksi mm. Pöyryn julkisilla kannanotoilla sidosryhmien kanssa. Pöyryyn kohdistuen valituksessa on lisäksi useita vaatimuksia.

Pöyryn vastine

Pöyry on 30.7.2012 päivätyssä vastineessaan kiistänyt kaikki valituksessa esitetyt väitteet ja vaatimukset. Pöyry katsoo, että valitusta ei tulisi ottaa tutkittavaksi. Vastineessa on sen salassapitämistä koskeva vaatimus.

Valituksen alustava arviointi

OECD:n toimintaohjeiden mukaan kansallisen yhteyselimen tulee tehdä alustava arviointi siitä, edellyttääkö valitus lähempää tarkastelua eli otetaanko valitus tutkittavaksi. Myönteinen päätös ei tarkoita, että valitus hyväksytään.

Pöyry Oyj on suomalainen yhtiö ja kansainvälisesti toimivan Pöyry Groupin emoyhtiö. Pöyry Energy AG on Pöyry Oyj:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Suomen kansallinen yhteyselimen on toimivaltainen käsittelemään valitusta. Sveitsin kansallista yhteyselintä on informoitu valituksesta.

Valituksen allekirjoittaneet kansalaisjärjestöt tukevat laajasti kestäväää taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja ympäristönsuojelua sekä ihmisoikeuksia erityisesti Mekong-alueella ja seuraavat Xayaburin patohankkeen etenemistä ja sen vaikutuksia. Valitus on tehty vilpittömässä mielessä. Valituksen tekeminen on ollut perusteltua kansalaisjärjestöjen toiminnan kannalta.

Valitus on todellinen (material) ja perusteltu (substantiated) viittauksin Mekong-maiden väliseen sopimukseen ja Mekongin jokikomission suosituksiin sekä relevantteihin toimintaohjeiden suosituksiin.

Yrityksen toiminnan ja valituksessa esiin nostetun asian välillä näyttäisi olevan yhteyttä. Pöyry vahvistaa ja perustelee vastineessaan omaa toimintaansa Mekong-alueella.

Työ- ja elinkeinoministeriön päätös

Tapauksen tarkempi käsittely palvelisi OECD:n toimintaohjeiden tarkoitusta ja tehokasta soveltamista valituksessa viitattujen toimintaohjeiden suositusten osalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kansallisena yhteyselimenä, saatuaan yhteiskunta- ja yritysneuvottelukunnan näkemyksen asiassa, päättää, että tapaus vaatii lähempää tarkastelua

ja se otetaan tutkittavaksi. Osapuolilta tiedustellaan mahdollisuutta saada sovinto asiassa aikaiseksi.



Työministeri Lauri Ihalainen



Neuvotteleva virkamies Jorma Immonen

Tiedoksi

Pöyry Oyj
Yhteiskunta- ja yritysvastuuneuvottelukunta